

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyesljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. márczius 6-án.

Előfizetési árak:
Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Egyes számok kaphatók: a dobánytörszékben.

Szell bukik.

Előkelő politikustól vesszük a hírt, hogy Szell Kálmán még a Ház őszi ülészaka előtt távozni kénytelen.

Hogy Szell Kálmán nem sokáig bírja magát a kormányfői székben, az beavatott politikai körökben már nem volt titok, a minék indoklására szolgál passzív magatartása a kiegyezési tárgyalások folyamán. Egyébként is Szell minisztersége csak annyiban jelentett haladást a kormányzásban, hogy sietett paktumaival kiölni a politikai élet lüktető erejét s épen ezzel igyekezett dokumentálni azt a semmittevést, mely a munkásság látszatával csak azok előtt birt, a kik az ígéretekben bizva megelégedtek nagyhangú szólalomokkal, bár egyébként a tervezgetéseknél soha egy lépéssel sem sikerült tovább haladni.

A volt nemzeti párt beolvasztása életkérdés volt a hivatalos liberális pártra, mely legjobb erőt elvesztvén, már csak a dekorum kedvéért is kötelese kényszermunkára sem lett volna alkalmas s hogy legalább ehhez a fuzió után némi erőre vergődött, azt nagyon elősegítette a Kosuth Ferenc vezérlete mellett működő, il-

letve évek óta csak névleg szereplő függetlenségi párt, mely megszűnt ellenőre, kritikusa lenni annak a hatalmas gépezetnek, mely kommandószóra adta le szavazatát a kormányelnök fejlődésére szerint. Az egyedüli kerékkötő a néppárt volt, mely minden körülmények között a politikai haladás terén hatalmas éles látású tehetségekkel ostromozza az egyesült erővel munkálkodó nagy tábor, mely a hamis jelszavakkal küzdő liberalizmus jegyében csak hatalmi pozíciójának megtartásán fáradozik a helyesen felfogott közérdek figyelmétől kívül hagyásával. Párt és vezér csak ebben a közös, de e mellett személyenként önös érdekekben értenek egyet, egyébként közömbösség mutatkozik a legfontosabb államérdekek iránt; nincs többé ereje a pártnak, hogy vezérének látókörén belül újabb momentumok iránt keltsen érdeklődést, a vezér pedig tehetetlen gyengeségében hatni semmi irányban sem tud, engedményekkel vegetál s ha visszatekint kormányelnöki múltjára, károgással, korszakalkotó intézményeket nem találhat.

Szell Kálmán most éli kritikusi napjait — pihenésben, pedig épen e kiegyezés lett volna erőpróbája. Mindig a békét hangoztatta s hogy a politika éltető eleme

a harc: a nemes küzdelem jogos és törvényes alapon, azt most láthatja eklatánsan beigazolvva maga a liberális párt is.

A Körberrel szemben mindig előzékeny, udvarias Szell a kiegyezés folyamán összes tevékenységét a néma szemléletben találta meg s mikor odaát, a nekünk drága szomszédok még ezzel sem elégedtek meg, engedményeket kértek s Szell nem volt képes az ellentállásra, ismét engedett — legutóbb az új vámtarifák kérdésében, melynek harmadszori olvasása hat havi stagnálás után csak tegnap vette kezdetét.

A hivatalos sajtó most mélységesen hallgat, pedig ugyancsak dics-himnuszokban zengte, hogy Szell az ország érdekében jól felfogott álláspontjából engedni nem fog. Komoly aggodalmakra ad okot a jelenlegi konstelláció, mert míg az ipari vámkok emelésére enged következtetni, addig semmi jel sem mutat arra, hogy a nyers termények védelméről máris le nem mondtak s ezzel a mezőgazdaság védelme az ipari védelem hatalma alá kerül, a mi fejletlen ipari viszonyaink mellett a nem annyira pénzügyi, mint inkább közgazdasági vámkoknak kontemplált gabonavámok figyelembevételével — fenntartván a Szer-

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCÁJA.

Gazdátlan halott.

A csillagok csak augusztusban szoktak hullani, ugy Lőrinc táján, s lám özvegy Horgos Eleknek mégis júliusban látott csillagot leesni.

Onnan indult ki a kis medve mellől.

Azaz talán ott kellene kezdenem, hogy özv. Horgos Eleknek künn ült az udvaron a négy kis árvájával. Árvák voltak, hiszen az édes apjuk csak féltve, hogy a másvilágra költözött. Jegyző volt, beleütött a heptika s a többi megcsinálták az orvosok.

Ugy értem, hogy tanácskozást tartottak és lemondtak róla végképpen.

Nem tellett bele két hét és négy árva kísértete a bánatos özvegygel egyetemben a koporsót ki a sirkertbe. Az apát letették a gödörbe, az árvák meg az özvegybe kapaszkodva visszatértek a kis városba.

Azontul az édesanyjuk vágta nekik a kenyereket. Vékony szeletek jutottak szegényeknek; az özvegyek ritkán vághatnak vastagot. Hanem azért megelégedés honolt a kis családban és ha igaz, hogy a megelégedés maga a boldogság, akkor Horgos Eleknek boldog volt a maga kis családjával.

A legidősebbik fia latint tanult már a városban: a maga szorgalma és jó emberek könyörületesége tartja egyik nap a másik után. Vakációra haza került és ünnepet hozott övei közé. Az anyja nem tud tőle eleget kérdezni, ő meg nem győz felelni rá, azért vonulnak ki az udvarra az almafa alá. Ott beszélgetnek, a hogy már a boldog emberek tenni szokták.

A faluban jóformán pihennek már az emberek, csak a csillagok virrasztanak éber örködéssel álmaik felett. Az égboltozaton millió nécs pislog s mozognak észrevétlen lassúsággal...

De hopp! A kis medve mellől megiramodik egy fényes csillag, tüzes barázdát szánt az ég homlokára — a barázdá még látszik egy-két pillanatig, de azután vége s minden megint a régi... régi megint az égboltozat, a csillagok pislognak; régi a föld: ott alusznak az emberek. Csak Horgosné remegett meg önkénytelenül — Horgosné van ébren.

A csillaghullás emberhalált jelent, azt mondja és ha igaz, a mit a balga emberek mondanak, akkor most valaki elköltözött az árnyékvilágból.

Elköltözött — évődött Horgosné magában — pillái lezárultak, ajka megkékült, keze megmerevedett, szakasztott, mint az ő ura félesztendővel ezélt, mikor ő is elment és árván hagyta őket.

És most Uristen! Kik maradtak árván? vagy talán ugysis egy elhagyott árva szenvedését elégette meg az Eg? Azt vette magához, hogy bánat helyett örömet, panasz helyett háladást, a föld helyett a menyországot adja neki cserébe?

Tulajdon gyermekeire esett tekintete s mély fohász szakadt föl szívéből. Az jutott eszébe, hátha az Uristen épen az ő árvái közül válogatott volna! Ugyan melyiket adta volna oda: A diákat talán? ... ijedten rezgett föl. Nem, nem, hiszen az nem lehet, a legnagyobbik fiát oda nem adná semmiért, hiszen benne összpontosul a kis család reménye, ő lesz majdan valamennyiük kenyérkeresője. De hát akkor a másik három közül melyiket adta volna, ha úgy az Uristen kérte volna.

Sorra nézte bánatos szemével a kicsinyeket s pillái alatt mégis örömkönnny rezgett, örült, hogy a jó Isten meghagyta neki gyermekeit, hogy

azok közül nem válogatott, mikor az imént leejtett egy csillagot az égről.

De hátha ő maga került volna sorra? Brr ...

Horgosné fájni kezdett. Nem azért, mintha félne a haláltól, dehogyan, hanem a gyerekeinek még szüksége van anyára, szükségük van kenyérszögőre. Hogyan hagyta volna hát őket itt.

Csakugy, mint az a másik itt hagyta a gyerekeit. Mert hát a csillag igazat beszélt, aznap este csakugyan meghalt valaki a faluban — bugyros zsidót találtak az árokparton s mellette egy öt-hat esztendőes gyerek gubbasztott.

Nem sirt, legalább a fuvaros, ki rájuk akadt, könnyet sem talált a szemében. Mit tudta a szegény gyerek, mi az a halál! Ráhajolt az édesapjára, mert hát szülője volt s leste mikor nyitja meg egyszer a szemét: ideje lett volna már föl-ébrednie. Máskor sohase tette meg, hogy a falu végén tért volna pihenőre. Eddig mindig szerzett magának s a gyerekének födelet. Csak most nem akart tovább menni. Azt mondta, nehez a batyuja, nem bírja már tovább ... meg kell pihennie.

Es megpihent.

Fejét lehajtotta a puha bársonyos gyepre s kezével görcsösen szorította meg fia kis kacsóját. Az a kéz forró volt, hanem lassan, mintha hidegülni kezdett volna. A gyerek meg tudott volna ijedni tőle, ha nem tudja, hogy édesapja, az ő szerető jó szülője keze az a hideg, az a bozongatóan merev kéz.

Időközben a csillagok már mind kigyultak az égen és kíváncsian nézték, mit csinál majd az a kis gyerek az ő halott édesapjával. Mert hát épen akkor futott le a csillag a kis medve mellől.

A kis fiu nem látta, de meg ha látta volna is, mit tudta ő azt, hogy az a csillag az ő szülőjének a csillaga volt!

biával fennálló hátforgalmi kedvezményeket — reánk nézve csak veszteséget jelenthet. Csak prima termék esetén számíthatunk ugyanis kivételre, egyébként a vámok nem is érvényesülhetnek, habár a természetesebb áralakulás be is áll. Az állategészségügyi intézkedések az osztrák határ vegyes feltüvizsgáló bizottságaival s e mellett főleg a nyerstermények vámjainak elejtése közgazdaságilag teljesen alárendelik hazánkat Ausztriának.

Mig tehát amott az ipari érdekek előretolása aránytalanul az ő javukra billenti az egyezkedésnek már a múltban sem igazságos alapon nyugvó mérlegét, addig nálunk a nyerstermények vámjainak elejtésével vitális érdeket hagynak ismét a tnoldaliak javára teljesen figyelmen kívül.

Hazánk gazdasági fejlődése az új vámtarifai mikénti megállapításától függ Magyarország agrár-állam s a ki az orvoslást megkísérli s a diagnózist nem e vezérelvől kiindulva iparkodik megállapítani, ily irányban közhasznú kötésre nem képes. A mi eddig a koronatanács óta, a hivatalos sajtó mélységes hallgatása óta csak úgy véletlenül nyilvánosságra jutott, az mind az osztrák ipari érdekek győzelmét hirdeti az agrár érdekelttség követelése felett.

Épen ez a körülmény, nagyjelentőségű előjel, mely kétséget kizárólag arra enged következtetni, hogy Széll Kálmán a kiegyezési munkálatokat közmegelegedésre, az ország javára be nem fejezheti s mert a Korona beavatkozása közjogi szempontból befejezést e kérdésben nem jelent, a felelősséggel bíró miniszterium, első sorban a kormányelnök félrevonulása az egyedüli mód, mely a megoldást lehetővé teszi. Ebben a hatalmas játéokban tehát ismét hazánk lesz a vesztes s Széll Kálmán bukása most, a jelen kö-

rülmények között csak azért nem tekinthető előnynek, mert a Korona új bizalmasa a kiegyezési kérdésben fájékozatlanságával fogja indokolni teljes hozzájárulását. Arról persze gondoskodnak, hogy mindez az utolsó pillanatban történjék.

Széll Kálmán tehetetlensége, a függetlenségi párt paktuma és semmittevése ide juttatták a pangó ipari s kereskedelmi viszonyok közt élő s most már közgazdaságilag is nap-nap után visszafejlődő Magyarországot.

A néppárt hónapok, sőt évekkel ezelőtt rámutatott a jelenlegi fejleményekre. Tudta ezt jól Széll is, ezért volt oly nagy szüksége a nemzeti párt fúziójára s a Kosuth-párt ölekezésére. A mit dolgozott, ezért s ily irányba tette. Hogy ez neki sikerült, ez csak a mai viszonyok közötti formában helyes, de lényegében már nagyon is szűk s a hatalmasok tőkijére fektetett népképviselői rendszer mellett annak a korrupciónak köszönhető, mely a közérkölcök demoralizálásával az önuralomra s önálló gondolkodásra képtelenné tette az egyeseket s az egyesek csoportját vagy összességét, mint jogi személyt.

A jog törvény és igazság hangoztatása mellett e jellegű zászoló alatt tömörült az ország lakosainak legnagyobb része s a hangzatos elvek mellett nem vette észre, hogy a legelemetárisabb közérdek ellen harcolt s a saját kárára, de még mindig nem a saját okulására.

Épen ez a politikai, közgazdasági, közérkölcösi visszaesés tette szükségesszerűvé a néppárt keletkezését, mely az igazság fegyverével küzdvén csak javát munkálja annak a népnek, melynek soraiban oly ritkán küzdenek önzetlen igazak.

S — g.

UJDONSAGOK.

— **Harangszentelés.** Az ercsi-i plebánia templom harangjai közül kettő már jó idő óta megrepedt s nem teljesíti hivatásos szolgálatát. A két harangot most ujjakkal pótolták s ma d. e. 11 órakor szentelte fel azokat Jézus szent szive és szent József tiszteletére dr. Városey Gyula megyés püspök fényes papi segédlettel a székesegyházban. Az ercsi egyházközséget az ünnepi aktuson Mészáros Máttyás, a község ügybizgó egyházigazgatója képviselte. Mint halljuk, az új harangok ünnepélyes toronyba helyezése vasárnap lesz, a mikor is az ünnepi nagy misére Ercsi ájtatos híveit a két új harang hívó szava fogja szólítani.

— **A függetlenségi párt kátyuja.** E cím alatt megirtuk véleményünket a függetlenségi párt ama eljárásáról, hogy az önálló vámtérület kérdésében egy társadalmi egyesület, az Országos Iparegyesület mankójára támaszkodott, mely pedig a közös vámtérület híve.

Erre vonatkozólag a Székesfehérvári Hirlap a Független Magyarország nyomán az Iparegyesület 2 év előtti memorandumából közli igazoláskép a következő részt:

Ismeretes egyesületünk abbeli álláspontja, hogy ipari érdekeinknek csak önálló és Ausztriától különvált vámtérületen lehetne intézkedni. Tudjuk, hogy ezuttal ezt a kérdést nem tárgyalhatjuk s azon kényszerhelyzetből kell nyilatkoznunk, mely az Ausztriával való gazdasági területet tartva fenn, a közös vámtérületen belül kívánja a magyar ipar érdekeit is szolgálni. Ebből a szempontból az autonóm vámpolitika követését a magyar ipar érdekében határozottan rossznak kell jelezniünk!

Ha lapjárunk e passzusból „... az autonóm vámpolitika követését a magyar ipar érdekében határozottan rossznak kell jelezniünk!” azt akarja következtetni, hogy az Iparegyesület az önálló vámtérület híve, akkor épúgy téved, mint maga a függetlenségi párt s ez által még inkább megerősít bennünket multkori vezércikkünkben foglalt meggyőződésünkben.

Darabig csak kuporodott még, nyugodtan várta, apja mikor ébred. Óvatosan először és csendesen azután már hangos szóval s hozzá rázta kezét, a hogy az ő csekély erejétől tellett.

Fuvaros tartott arra s az észrevette.

— Mit csináltak ott az árokban? — szölt le hidegen a szekeréről.

— Bácsi — rimánkodott a gyerek — segíts fölkelteni az édes apámat.

— Hát mit fekszik le a falu alján a bolond! Nem tudott beljebb menni, ha egyszer olyan álmos? — volt a rekedt válasz, hanem azért a fuvaros mégis leugrott a szekeréről s erős marokkal ragadta meg az öreg zsidó kezét.

Hanem a hogyan megragadta, azonképen el is eresztette nyomban. A háta ludbörzött s úgy bökte ki nagynehezen:

— Költse föl a manó ...

Megnézte jobban.

— Te kölyök — mordult azután arra a gyerekre — hiszen az zsidó! A' bizony meghalálozott tisztára.

A gyerek tátott szájjal meredt a fuvarosra; nem sokat értett ő abból, a mit az az ember beszélt. A fuvaros meg, hol az öreg zsidót, hol meg a fiát nézte. Igazán nem tudta mitévő legyen.

— Te talán a fia vagy? — kérdezte végtére jó szívvél.

— Ó az édes apám — volt a válasz.

— Hát az édesanyád hol van?

— Az nekem sincsen — felelt a fiú megindító nyugalommal.

— Him — mormogott a fuvaros és vakarni kezdte magát.

Nehezen tudott határozni.

Hanem a végén mégis megesett a szive azon a szegény ártatlanon. Föltűrte az inge újját és hatalmas karjaival átnyalabolta a halottat.

Igy is megzsidott bele, míg föl tudta tolni a szekerére. A butyuját a feje alá tette, hadd fekdüdjék magasabban, a gyereket meg maga mellé veven, megindult a bíró háza felé.

A bírónál sötét volt már minden, még a kutya is aludt, mert árva vakkantás kevés, de annyit se cselekedett meg az udvaron, mikor a fuvaros verni kezdte a gazda ablakát.

Sokáig tartott, míg megnyitották az ablakot.

— Ki az? Mi baj? — szölt ki az öreg bíró maga.

— Semmi baj sincs — felelt a fuvaros — csak azt akarom mondani, két zsidót hoztam.

— Vissza is viheted őket — morgott a bíró — mert tetszik tudni, a mi falunk zsidót be nem vádol.

— Pedig ezeket muszáj bevádolni — ellenkezett a fuvaros.

— Azt szeretném én látni! tört ki a méltóság tudata az öreg bíróból.

— Ha tetszik, mindjárt megláthatja — nevetett a fuvaros — leteszem őket a kend udvarára.

— Meg ne merd próbálni, te bolond. Mert ... mert ... a bíró habozott.

— No mert? — piszkálta a fuvaros.

— Mert agyon verem őket — szakadt le a teher a bíró kebeléről.

— Ahhoz nem kell valami nagy virtus: halott embert könnyű agyonverni.

— Hogyan! — pattant föl a bíró — hát halva hoztad őket?

— Az öreget halva, — volt a válasz — itt a falu alatt akadnak rájuk.

— És nem tudtad ott hagyni reggelig? — intett a fuvarosnak szemrehányást az öreg bíró.

— Kár így éjszakának idején csavarogni.

— De hát ezt a szegény gyereket hogy hagytam volna ott! Belepusztul bizonyosan.

— Egy zsidóval megint kevesebb lett volna. — És van kendnek szive, bíró uram? — szölt a szemrehányás hangján a fuvaros.

— Van hát ... iszen ... no ... csak ugy mondtam — röstelkedett a bíró. — Mindjárt no, nyitom az ajtót. A halottat lerakjuk s a gyerek is nálam maradhat éjszakára. Mert hát ugy tessék ám venni, hogy én nem vagyok pogány.

Ugy is történt. S mikor már minden megvolt, a fuvaros szépen odább állott.

Az öreg zsidót másnap eltemették, csak a gyerekeivel nem tudtak mit csinálni. Senki sem akarta elvádolni. Mert mit? Ők a családjukban zsidót neveljenek? No olyan már megint nincsen.

A bíró kidoboltatta, még dupla fizetést is ígért a tartásért, hanem hát nem találkozott senki.

Végül özvegy Horgos Eleknek állított be a község házára s azt mondta, ő szegény asszony ugyan, van négy gyereke odahaza, hanem azért mégis elvádolja a boldogtalan árva ingyen. A kenyerét soha föl nem panaszolja, majd megfizet neki érte az Isten.

— Zsidóért? — rázta fejét a kisbíró.

— Csönd legyen! mordult rá az öreg fél-tében, hogy a kisbíró még elbolondítja az aszszonyt. Mert hála az Égnek, csakhogy valamiképpen tudhatnak az ágrólszakadton.

Horgos Eleknek pedig vitte magával azt a gyereket. Háladatosságból tette. Az Isten jószágát akarta megfizetni vele, hogy a hulló csillag nem az ő csillaguk volt.

Még most is neveli azt a zsidót, már meg is kereszteltette, neveli és megfogadta, hogy becsületes embert nevel belőle.

Lesz hát egyszer kutyából is szalonna.

Kinco István.

— **Revolver-lövés a korzón.** A furdó-szezon beálltával meglehetősen néptelenek az utcáink és sétaterink még a kánikulai melegben is, mert a sétáló publikum egy része furdóhelyeken élvezi a meglehetősen kellemetlen nyári napokat, a másik és nagyobb rész pedig a szőlőbe sietett nyaralni. Mégis, ha valami rendkívüli eset történik, a nézőközönség soha sem hiányzik. Így történt kedden este is. Már kilenc felé járt az idő, midőn a Pongrác-kávéház felé csődült a nép. A Nádor-utcai Elite-kávéház előtt ugyanis az egyik asztalnál csendes beszélgetésben töltötték az időt: *Hirsch Jenő, Krausz F.* Vilmos és *Löwinger Gyula* helybéli lakosok. Ugyanekkor arra sétált *Piski László* helybéli fűszerkereskedő neje fiával, *Piski Lajos*-sal, a ki már többször magára vonta a járókelők figyelmét erős szervi bajával s az ebből eredő idegességével. A mint *Piski Lajos* az együttülők mellett elhaladt, revolvért rántott elő s rásebzte *Löwinger*-re, a kivel már régibb idő óta feszült viszonyban van. *Löwinger* nem zavarta meg ez a szokatlan helyzet s mosolyogva mondta:

— Tudjuk, csokoládé-revolver!

És hogy nem az volt, csakhamar kitűnt, mert *Piski* meghallván *Löwinger* megjegyzését s elsütötte a revolvért s a lövedék a járdáról pattant a kocsi felé. A szerencsétlen fiatalember édesanyja rémülve kapott fiához, magához szorította s elvitte a lövés színhelyéről. A sétálók nagy sokasága verődött már ekkor össze s az ifju *Piski* egy Sas-utcai házban húzta meg magát mindaddig, míg *Simon Sándor* rendőrkapitánya a helyszínére érkezett, a ki aztán szülei lakására kísérte a lövöldözőt. *Piski* a rendőrhatalóság tisztviselője előtt akként magyarázta meg a dolgot, hogy *Löwinger* már öt régóta ingerli nevetéssel s bántó megjegyzéseivel s csakis ennek akart már véget vetni, midőn ijesztésképen elsütötte a revolvért. Hogy mily intenció adta a fiatal ember kezébe a fegyvert, azt nem halljuk; úgy halljuk azonban, hogy *Piski* már napok óta foglalkozott ez eszmével, sőt mások előtt kijelentette, hogy, ha *Löwinger* őt nevetésével az utcán inzultálja, lelövi. Hogy a fiatal ember beteg, az kétséget nem szenved. Ámde ha beteg, eléggé vagyonos szülei vagy gyökeres kúrával segítsenek beteg gyermekükön vagy pedig állandó őrizetel övják meg az ilyen dolgoktól. Ezt a cselekményt a betegség teljesen nem mentheti s így a büntető eljárás folyamatba tétele alig kerülhető el.

Ez ügyben most lapunk zártakor a legilletékesebb forrásból azt az értesítést vettük, hogy *Piski László* még tegnap felvitte beteg gyermekét Budapestre, hogy valamely gyógyintézetben elhelyezze. *Jendrassick* orvos-professzor tényleg nagyfokú epileptikus bajt s ezzel kapcsolatban idült idegbajt konstatait, gyógyintézeti kezelését azonban feltétlenül szükségesnek nem tartván, a gyógykezelés módjára nézve írásbeli utasítással is ellátta a beteget. Helyben dr. Révy Ferenc kezeli az ifju *Piskit* s a fejleményektől függ, vajjon előnyösebb lesz-e a kórházi kezelés.

Tény az s eddig is köztudomású dolog volt, hogy *Piski Lajos* beteg ember s így őt ingerelni nemcsak hogy tapintatlanság, hanem a legnagyobb durvaság is. Mi örülünk, hogy *Simon* alkapitány nagy szakértelem árult el büntügyekben, midőn a bűnvádi eljáráshoz kiadott rendőri utasításhoz képest a legszebb tapintattal intézte el a dolgot ezen első stádiumában akkor, a midőn az atya, mint köztisztletben álló polgárok felügyelete alatt hagyta a szerintünk beszámíthatlan állapotban levő beteget. A rögtön őrizet alá vételt egyébként a rendőrség részére kiadott utasítás sem írja elő ily esetekben. Csak

azért említjük ezt meg, mert *Löwinger Gyula* ugyancsak hangoztatta, hogy *Simon* alkapitány hasonló esetben őt bizonyonnyal letartoztatta volna. A körülmények parancsolnak és *Löwinger* körülményeit tekintve csakugyan meg kellett volna tenni a kapitánynak, mert *Löwinger* egészséges ember. *Simon* alkapitányt jelen magatartásáért, tapintatos fellépéséért dicséret illeti s alig memők hinni, hogy valaki ez ügyben másként is vélekedhetik. Az ügy még nincs befejezve, erre a vizsgálat fogja az anyagot szolgáltatni. Beteg embert csak sajnálni, de ellene a törvény büntető szakaszát alkalmazni nem lehet.

Itt tartjuk szükségesnek megemlíteni, hogy *Simon* alkapitány a Vigszínház szereplésénél is korrektt magatartást tanusított, de mert erről lapunk zártakor értesültünk, ez alkalommal részletekbe nem bocsájtjuk.

— **A bécsi Szt.-Istvánnapi szónok.** Bécsben a kapucinus atyák templomában évenként aug. hó 20-án megtartani szokott Szt.-István-ünnepélynél az ünnepi magyar beszédet folyó évben *Kucsera Ferenc*, hajdu-dorogi plébános fogja tartani.

— **A honvédségi fegyvergyakorlatok megörvídítése.** A H—k írja a következőket: Az egyik nem hivatalos könyvomat az az öröndetes hírt közli, hogy báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter elrendelte, hogy a honvédség ez idei augusztusi fegyvergyakorlata 35 nap helyett csak 21 napig tartson. Erre a rendelkezésre a nagy hősegen kívül főleg az bírta a honvédelmi minisztert, hogy 35 nap alatt a bevonult iparossegédek és mezőgazdasági munkások nagyrészt elvesztik állásukat, ellenben három hétig a munkaadók fentartják a helyüket. Ezt a hírt csak fentartással közöljük, mert a honvéd tartalékos tisztek behívói 35 napi gyakorlatról szólnak.

— **Lőverseny.** A 12. cs. és kir. uhlanus ezred július hó 28-án d. u. fél 3 órakor lőversenyt tart a Sárpentele melletti Sárretn.

Bírák: *Lobkovitz* Rudolf hadtestparancsnok, *Bihar* Ferenc, *Attems* Mór gróf altábornagyok, *Rupprecht* Henrik tábornok, *Matic* Heinrich, *Koller* Viktor ezredek, *Abele* Vincze alezredek, *Schilling* János őrnagy, továbbá *Praporgescu* Dávid román kir. százados és *Széchenyi* Viktor gróf cs. és kir. tartalékos főhadnagy kapitány.

Pályafelügyelők: *Szj* Sándor kapitány, *Koller* Károly és *Götz* Imre főhadnagyok.

Indító: *Zagórski* Gyula hadnagy. A bizottság a következő tagokból áll: *Grotterjahn* Ágost őrnagy, *Wimfffen* Ferenc, *Valsassina* Thurn Ernő gróf, *Lichtenstein* Alajos herceg kapitányok és *Oreskovic* Vilmos főhadnagy.

A verseny 7 pontból áll.

1. **Távolsági verseny** tiszti szolgálati lovakkal. Távolság 3200 m. Tét 6 korona. A versenyre 9 nevezés történt. Éremjuttalom a két elsőnek.

2. **Távolsági verseny** uhlanusok részére. Táv. 3200 m. Juttalom díjak 40, 30, 20 és 10 korona.

3. **Távolsági verseny** tisztek részére, saját lovaikkal. Táv. 3200 m. Tét 10 korona. A versenyre 27 nevezés történt.

4. **Távolsági verseny** altisztek részére. Táv. 3200 m. Juttalom díj 40, 30, 20 és 10 korona, az elsőnek azonkívül érem.

5. **Vadászverseny.** Táv. 5000 m. Résztvehetnek a tisztek és kadétok azon szolgálati lovai, amelyek az előző versenyekben díjat nem nyertek. A három elsőnek éremjuttalom. Tét 6 korona. A versenyre 11 nevezés történt.

6. **Távolságverseny** a régi altisztek részére. Táv. 3200 m. Juttalomdíj 50, 30 és 20 korona, az elsőnek azonkívül *Lobkovitz* Rudolf herceg éremjuttalma.

7. **Távolságverseny** tiszti telivér vagy félvér lovak részére. Táv. 4000 m. Tét 10 korona. Éremjuttalom a három elsőnek. A versenyre 2 nevezés történt.

A versenyek befejeztével este a „Magyar király” szálloda kerti helyiségében a honvédszenekar hangversenyt tart.

— **Kontra** — **rekontra.** E cím alatt a következőket írja az „Alkotmány”: Duna-Adony buzdó plébánosa többször részesült abban a sze-

rencsében, hogy a Szentlélek kegyelmétől felvilágosított protestánsokat visszafogadhatta a katolikus egyház kebelébe. Legutóbb *Mészöly József* dr. tette le előtte a katolikus hitvallást. Ezt a plébános annak rendje és módja szerint bejelentette *Kontra* Aladár iváncsai ev. ref. lelkésznek, aki magas műveltségét és finom érzületét követte, *Csongédy Gyula* duna-Adonyi plébánost a következő, levélbeli dorgatoriumban részesítette:

67/1902. Az iváncsai ev. ref. lelkézi hivataltól. A Főtisztelendő róm. katolikus Plébánia Hivatalnak Duna-Adony. Sajnálattal tapasztalom, hogy az átérési esetekről szóló tudósítások következetesen ilyen formában érkeznek hozzám: „X. Y. a katolikus vallásra visszatért.” — Mivel pedig e kifejezést inzulturnak tartom, teljes tisztelettel kérem Főtisztelendőségét, hogy e kifejezés ismétlésétől sziveskedjek ezentul megkímélni. Ellenkező esetben, miután, nem csak hírdetem, de követni és megtartani is óhajtom a mi Urunk Jézus szeretetét és alázatosságát hirdető tanítását, végtelennül fájlalnom, ha én is kénytelen lennék hasonló eszközökhöz nyulva Főtisztelendőségének, vagy bármely felebarátomnak botránkozást szerezni. Béke legyen velünk! Iváncsán, 1902. jul. 16. *Kontra* Aladár, ev. reform. h. lelkész.

Reontra! A tiszteletes ur annyira elfogult, nem mondjuk tudatlan, hogy azt sem akarja beismerni, miszerint a katolikus vallás sokkal régebb, mint az ev. református vallás. Aki a reformáció idején elpártolt a katolikus egyháztól, az vagy annak utódai később csakis visszatérhetnek az elhagyott egyházba. E fölött a szó fölött senki se botránkozik meg *Kontra* tiszteletes urat kivéve. Holott irva vagyon, jaj annak, aki botránkozik. Ha pedig csakugyan botránkozást akar szerezni akár *Göngödy* plébánosok, akár más felebarátjának, akkor szászor jaj neki, a botránkoztatónak. Hát inkább térjen vissza *Kontra* tiszteletes ur a — jó irány és tapintat utjára!

— **Árvák felvétele.** A városban tegnap délelőtt vizsgálták meg a város által gondozottakat s ugyanekkor töltötték be a városi árvaházban üresedésbe jött tíz helyet. Ez alkalommal *Havranek* József polgármester előkelté mellett jelen voltak: *Alaghy* Dezső, dr. *Fanta* Adolf, *K. Horváth* István, *Tóth* István főjegyző, *Tótkényi* Antal, *Vaimár* Ferenc, továbbá *Szivald* András közgyám. Összesen 61-en jelentek meg a bizottság előtt, köztük tíz olyan, a ki nem részeseül városi segélyben. Felvettettek az árvaházba: Nagy Károly, Horváth Ferenc, Rosta Ferenc, Rosta Imre, Grósz Ferenc, Grósz Miklós, Nagy Sándor, Nagy Kati, Horváth Mari és Gyiris Anna. Az újonnan felvett árvákat *Szeivald* közgyám rögtön az árvaházba kísérte, a hol az apákak szerető gondozása alatt ismét új szülőkre találtak az elhagyatottak.

— **Bucsuozó** Mindazon barátainak és ismerőseimnek, kikől nem volt alkalom személyesen elbucsuozni, ez úton mondok Isten-hozzádot.

Salavik Zsigmond.

— **Leletlen szülő.** *Schmideg* Jakab süket-néma szabómester, Ósz-utca 7. sz. a lakosnak van egy gyenge elméjű, 20—21 éves fia, a ki valósággal az utcán összeszedett hulladékból tengeti életét. Feljelentés tételven a rendőrségnél, már eddig is beigazolást nyert, hogy az apa kegyetlenül bánt gyermekével, éhezette, sőt egy alkalommal éten-szomjatan a pincébe zárta s csak is a többi lakók sajnálata s közbelépése mentette meg az éhhaláltól. A rendőrség nyomban intézkedett ez ügyben, a szerencsétlen elmebeteg gondozás alá vette, a lelketlen apa ellen pedig folyamatba tette az eljárást.

— **Könnylű pénzzerzés.** *Egedy* Sándor a „Transsylvania” biztositó bank képviselőjében csak néhány napja telepedett le városunkban s máris befönték. *Theodorovits* Kornél ügynököt biztositásokkal bízta meg s erre 60 korona előleget is adott. Csakhamar csinált is kötesek az új ügynök s *Egedy* csak később Móroth, majd Ondódon jött rá, hogy a kötött ügyletek hamis aláírásokkal vannak ellátva. *Theodorovits*sal valami *Fleischer* nevű egyén szövetezett s egy valószínű, hogy a hamisításokat közösen végezték. A 24—25 éves fiatalembereket a rendőrség nyomozza.

— **Meghívó.** A „Székesfehérvári szent Imre hercegről címzett rk. kisdédóvó egyesület” 1902. évi július hó 27-ik napján d. e. 11 órakor a városház tanácstermében közgyűlést és fél 11-kor választmányi ülést is tart, melyre az érdeklődőket ez úton is meghívja az **elnökség.**

— **Állategészségügy.** Kis-Keszi községben a sertésorhanc járványszerűleg fellépett, a Balinkához tartozó Mecsér pusztán pedig megszűnt. A szükséges hatósági intézkedések megtétek.

Hogyan bannak a szegény néppel?

(Vége.)

Ha kötvényeinket 1891. nov. 14-én vette meg a moóri takarékpénztár, úgy az ezekre esedékes kamatok 1892. évi január 1-jéig alappal bírnak.

Tekintetes Igazgatóság! Már háromszor voltunk a takarékpénztárnál, hogy az 1892. évben kiállított nyilatkozataink értelmében a moóri takarékpénztár az ő leszámolási kötelezettségének megfeleljen. Moórvideki takarékpénztár kötelezze magát 1892-ben kiállított kölcsönös nyilatkozatainkban 1895. jan. 1-én velünk leszámolni s minket az egyetemlegesség alól felmenteni. Heumann József ügyvéd ur azonban csak hasból dobálja ki a 19,000 frtos deficitet, de honnan eme óriási deficit, erről a tüzetes leszámolást s kimutatást kereken megtagadta. Leszámolás helyett fenyeget, hogy végig árverezteti községünket, ha hogy a hasból kidobált 19,000 frtos deficitet el nem fogadjuk. A zsákutcából nem leszámolási számokkal, hanem rábeszéléssel, üres ígéretekkel, cselszövényekkel, fenyegetésekkel, hamis alappal bíró új kötvények kiállításával akar szabaddulni: szóval a fiskális fogások minden cikornyaságait hívja segítségül, hogy a számadás kötelezettségeitől szabaduljon s a szegény népre új igazságtalan 19,000 frtos terhet rakjon s koldusbotot adjon kezébe, melyvel kivándoroljon Amerikába. Már az 1892-ben kiállított nyilatkozatokban az áll, hogy a „moóri takarékpénztár leszámolt a társasággal a székesfehérvári takaréktól megvett 3 egyetemleges nagy kötvényről; ez gyengén mondván, nem igaz, mert 1892-ben is ennyiből állott a leszámolás: „ a te részletes tartozásod az egyetemleges 3 kötvényre ennyi és ennyi, itt van eme részletes adósságodról szóló nyilatkozatod, ird alá, hogy ennyivel tartozol ha alá nem ird, licitáltatok!” Ugy-e ez szép számadás? Megjárta volna a tatár és török invázió alkalmával. Ebben állott 1892-ben a leszámolás.

Egyetlen egy emberrel a társaságból sem számolt le 1892-ben Heumann József takarékpénztári ügyvéd ur; erre esküszünk mindnyájan. Akkor is számadásának alapja volt: a csel, az ijesztgetés, a presszió, a fenyegetés, csak a kancsuka hiányzoit még kezébe az ő számtana helyett.

Az 1892. év jan. 1-ére ígérte s kötelezte magát a takarékpénztár a társasággal leszámolni végleg a befolyt pénzekről: befolyt 1892. év óta az eladott birtokból s másból a mi számításunk szerint legalább is 84955 frt. 53 kr; tőketörlesztésből 6165 frt. 75 kr; a 66506 frt. 01 kros nyilatkozatokra 3 év óta pontosan fizetett kamatokból legalább is 14.000; befolyt tehát 3 év óta legalább is, minimo kalkuló 105,000 frt. ezen felül van még a takarékpénztárnak tőlünk nyilatkozatokban 60.400 frt. 26 kr. De eme óriási bevételről nem akar a moórvideki takarékpénztár írásbeli kötelezettsége ellenében leszámolni számokban, hanem csak ügyvédi ráfíneria, presszió, ijesztgetés, fenyegetés s cselfogásokkal, melynek ára lenne 19,000 frtos deficit a szegény nép terhére — hasból!

Hogy a tekintetes Igazgatóság magát Heumann József ügyvéd ur eme leszámolási eljárásával azonosítja s eme eljárást magáévá téve helyesleje, nem akarjuk hinni, mert egy takarékpénztárnak nem ez a hivatása s nem lehet célja. A bevételről minden pénzkézbe lő intézet-hivatal leszámolni tartozik: csak az utonálló, ki pénzemtől megfosztott, képzeli magát felmentettnak, elrablott pénzemről leszámolni, de ha a bíróság kezébe kerül, ott számot kérnek még ettől is. Ne higgye tehát a tktes igazgatóság, hogy a

moóri takarékpénztár a mi 100.000 frton felül tett bevételünkről azaz tett fizetéseinkről leszámolni megkapta Heumann József ügyvéd úrtól az utlevelet. Mindkettő fölött áll még a törvény s ott nem fognak mással számolni, mint számokkal, melyeknek kérelhetlen alapja ez: kétszer kettő négy és nem hat, kettő a négyből levonva marad kettő és nem öt, már pedig Heumann József ügyvéd ur számtana ellenünk ez: kétszer kettő az nyolc, kettő a négyből levonva marad hét, ezt pedig mi megérteni nem akarjuk.

Tktetes Igazgatóság! Ezek alapján kérjük, feleljen meg kötelezettségének, számoljon le velünk tételtől-tételre, minden bevett krajcárról, az alpból kiindulva a végleges lebontakozásig, de számokkal. Ez a takarékpénztárnak tisztas kötelezettsége. Ha pedig eme kérdésünk után sem lenne hajlandó a takarékpénztár igazságos számtani alapon leszámolni, hanem azonosítja magát Heumann József ügyvéd ur haszmadásával, úgy eme igazságos ügyünkben, hol 100.000 frtról van szó, mint fizetett összegről:

1-ször: A nyilvánosság terén kérünk itéletet. Emé soraink a megyei s az országos lapokban fognak megjelenni, hadd lássa a emberiség, minő magas hivatalban leledzik a moóri takarékpénztár az ő ügyvédje Heumann József ur tanácsára, az annyit sanyargatott szegény nép boldogítására.

2-ször: A törvényes uton, mely a takarékpénztárok fölött is áll, fogjuk kényszeríteni egy óriási bevétel leszámolására, mely kényszerleszámolás minden esetre maradóndó szép babér leend a takarékpénztár homlokzatára a méhkas mellé a szegény nép intő példájul.

3-ször: Heumann József ügyvéd ur e tekintetbeni eljárásáról az ügyvédi kamarát ez uton értesíteni nem legkellembesbb kötelezettségünk.

A takarékpénztár adóssai vagyunk, elismerjük, adósságainkat pontosan akarjuk fizetni, ígérjük, de az önkény előtt nem éreztünk hajlamot meghajolni! Kérünk leszámolást írásilag, számokban hadd lássunk, hányadán vagyunk; mi volt tartozásunk a 3 egyetemleges kötvényre, mit vettek be azokra s mi marad mai napig, ez a számítás alapja. Számtanilag ránk eső rész, azaz teher elől nem akarunk kibújni, hanem ennek becsületesen akarunk megfelelni. Leszámítás után az egyetemlegesség megszüntetését kérjük, a mint az írásilag ígértetett, hogy így kiki csak önmagáért legyen felelős, hogy kiki ujult erővel s jó kedvvel munkálhassa földjét s teljesítesse kötelezettségeit.

Ezennel kijelentjük, hogy a leszámoláshoz nevünkben Dallmann József b.-sárkányi plebános urat, mint társtagunkat, teljhatalommal ruháztuk fel.

Kelt B.-Sárkány, 1895. márc. 22.
Az egyetemlegesen leköötött birtoktársak:
Dallmann József s. k., Mentzel István s. k., Kánya Stephan s. k., Wagner János s. k., Kristóf András s. k., Johan Marx s. k., Johan Kaiser s. k., Andreas Bisztric s. k., Simler András s. k., Rec Pál s. k., Klesic Anna s. k., Goll Mária s. k., Lóth Anna s. k., Wagenhoffer Pálné s. k., Breznovits Mátýásné s. k., Grusz György s. k., Georg Klesic s. k., Kristóf Mátýás s. k., Klipf András s. k., ör. Bisztric Pál s. k., Anna Wagner s. k., Bisztric Terézia s. k. Johann Wucs s. k., Martin Reschné s. k., Andreas Resch s. k., Turi Mihály s. k., Csonka Mihály s. k., Hajnal János s. k., Varga Imre s. k., Kolonics István s. k., Kakula András s. k., Bozori András s. k., Deák Imre s. k., Turi Alojzia s. k., Deák István s. k., Szakál Márton s. k., Hajnal István és József s. k., Palovics Pál s. k., Vida Pál, s. k., Deák József s. k., Gerhardt Gáspár s. k., Molnár János s. k., Horváth András s. k., Csonka Ferenc s. k., Deák Jánosné s. k.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Cs. J. Aba. A tudósítást köszönjük, de már nem használhatjuk. Az ilyen dolgokról napok múltával kiegészítő tudósítást közölnünk nem lehet. Máskor kérjük az adatok beküldését, akár kidolgozás nélkül, da kissé gyorsabb tempóban.

Cikkirő. Ön gyönyörűen tud másolni s így csak azt ajánlhatjuk, hogy cikkét küldje be oda,

a honnan lemásolta. Felmelegítve csak a képosztát jó. Akarjuk hinni, hogy máskor hasonló merényletet nem követ el, így talán elkerüli a szerkesztőségi zárkát, melynek a kulcsa a nyilvánosság előtt csikorog. Ez pedig nem a mi fölünknek lenne kellemetlen.

Árlejtési hirdetmény.

Székesfejérvár szab. kir. város hatósága által az Iskola-utcának a Szt.-János-köztől a Szt.-Imre-utcáig terjedő szakaszán és a Lövölde-utcában készitendő alagesatornák, úgy ezekkel összefüggő egyéb összes munkálatoknak a városi közgyűlés 1902. évi 199/13383. sz. a kelt határozatával elfogadott terv, júliúségtvetés és műszaki feltételek szerint való építése zártajánlati árlejtés utján vállalatba adása rendeltetvén el, a zártajánlatoknak beadására záros határidőül 1902. július 31-ik napjának délelőtti 10 órája tüzetik ki.

Felhivatnak mindazok, kik fenti munkálatokat elnyerni óhajtják, hogy zártajánlataikat a fentebb kitett határidőn belül a városi közigazgatási iktató hivatalba adják be.

Az összes munkálatok kikiáltási ára 2580 kor. 73 fill. van megállapítva, bánatpénzül pedig késpénzben vagy óvadékes papirokban 259 korona teendő le, illetve a zártajánlathoz csatolandó, melynek mintája a következő:

„En alólirott Székesfejérvárott az Iskola-utcának a Szt. János-köztől a Szt. Imre-utcáig terjedő szakaszán és a Lövölde-utcában készitendő alagesatornák, úgy ezekkel összefüggő egyéb munkálatoknak elkészítését s ahhoz tartozó anyag beszerzéseket és szállításokat, miként azok a meglévő és általam betekintett építési okmányokban, — nevezetesen a városi közgyűlés 1902. é. 199/13383. sz. a kelt határozatával elfogadott s jóváhagyott 3 terv, 2 költségvetés, 1 műszaki feltételekben kitüntetve vannak, illetőleg az építési bizottság későbbi rendelkezései szerint szükségessé válandanak, a velem közölt költségvetés minden egyes tételénél kitett egységi árakból^o, azaz százaléki engedés (felül-fizetés) mellett elvállalom, egyuttal kijelentem, miszerint az ezen munka teljesítésére vonatkozólag Székesfejérvár szab. kir. város közgyűlésének 1902. évi 200/13384. sz. a kelt határozatával megállapított feltételeket ismerem és azokat magamra nézve kötelezőknek kijelentem.

A kívánt bánatpénz fejében 259 kororát azaz: Kétszázötvenkilenc koronát késpénzben, következő értékpapirokban (megnevezendő az értékpapirok) ide mellélkelve beterjesztem.”

Külviről: „Ajánlat Székesfejérvárott az Iskola és Lövölde utcákban készitendő alagesatorna munkálatokra.”

A szóban forgó építésre vonatkozó iratok a délelőtti hivatalos órák alatt Polczer Péter gazdasági tanácsos urnál betekinthezők.

Székesfejérvár, 1902. évi július hó 23-án.

Havranek József s. k.
polgármester.